

3. Personskader ved færdselsuheld belyst gennem skadestureregistreringer og politirapporter 2000

3.1 Baggrund

Mørketal i uhedsstatistikken

Den officielle færdselsuhedsstatistik har siden 1930 været baseret på politiets indberetninger af uheld med personskade. Undersøgelser har vist, at statistikken er praktisk taget fuldt dækkende, når det gælder belysning af antal trafikdræbte. Men det har samtidig længe været kendt, at der sker en underrapportering af de tilskadekomne, idet et væsentligt antal personskadeuheld slet ikke kommer til politiets kundskab.

En betydelig del af de ikke rapporterede personskader, det såkaldte mørketal, kan imidlertid belyses ved at anvende data fra skadestuerne. Dette er tidligere påvist i geografisk afgrænsede undersøgelser, hvor oplysninger fra skadestuerne er sammenlignet med politiindsamlede data. Ulykkes Analyse Gruppen ved Odense Universitets-hospital undersøger således årligt indberettede skader på skadestuer i Fyns Amt og sammenligner med politiets indberetninger fra de fynske politikredse.

Skadesture-registreringer

Siden 1995 har samtlige skadestuer indberettet oplysninger om deres virksomhed til Sundhedsstyrelsens Landspatientregister. Om hvert besøg indberetter den enkelte skadestue bl.a. køn, alder, tid for ankomst til skadestue, diagnose, kontaktårsag, evt. omstændigheder vedrørende ulykken samt oplysning om, hvor patienten efter behandling på skadestuen er afsluttet til, f.eks. til indlæggelse eller egen læge. Da sygehusindlæggelser så godt som altid foregår via skadestue, vil skadestureregistreringerne stort set indeholde samtlige personer, som er blevet behandlet på hospital/skadestue efter et færdselsuheld.

Landsdækkende undersøgelse

Danmarks Statistik gennemførte den første landsdækkende undersøgelse af forholdet mellem politiets og skadestuernes registrering af personskader ved færdselsuheld for 1996, jf. *Færdselsuheld 1998*, afsnit 3. Undersøgelsen opdateres årligt ved brug af de senest foreliggende skadestuedata. Herved opnås en mere dækkende færdselsuhedsstatistik, og det bliver samtidig muligt at følge udviklingen i dækningsgraden af de politirapporterede personskadeuheld. I det følgende belyses personskader ved færdselsuheld i 2000.

3.2 Metode

Der er foretaget en udvælgelse blandt både skadestuernes og politiets registreringer af færdselsuheld for at danne en samlet undersøgelsespopulation.

Uoplyst eller manglende personnummer

Landspatientregistret og Færdselsuhedsregistret er samkørt på personnummer. Både i Landspatientregistret og Færdselsuhedsregistret optræder personer, som ikke har et gyldigt dansk personnummer. Personer i Landspatientregistret uden gyldigt personnummer, herunder udlændinge uden dansk personnummer, indgår ikke i undersøgelsen.

Samkøring

Fra Landspatientregistret udvælges alle besøg på skadestuer i 2000, hvor kontaktårsagen er *færdselsuheld*, og stedkoden er *trafikområde*. Denne udvælgelse svarer til Sundhedsstyrelsens definition af besøg som følge af færdselsuheld. Omkring halvdelen af de trafikdræbte indgår ikke i Landspatientregistret, da det ikke indeholder oplysning om personer, der er døde inden ankomsten til skadestuen. Fra Færdselsuhedsregistret 2000 udvælges alle med personskade, dvs. dræbte og tilskadekomne. De to populationer er herefter samkørt. Hvis der er sammenfald på personnummer, og hvis dato for ankomst til skadestue er samme dag eller én dag efter uheldsdatoen i

Færdselsuhedsregistret, betragtes det politiregistrerede uheld som årsag til skadestuebesøget.

Dobbeltbesøg på skadestuer For hvert besøg på en skadestueafdeling udfylder personalet en besøgsrapport med oplysninger om bl.a. kontaktårsag, dato og klokkeslæt for ankomst, diagnose, køn, alder og udskrivnings- og afslutningsmåde. Det betyder, at der kan være flere besøgsrapporter, som skyldes det samme uheld, mens en person kun optræder én gang pr. uheld i Færdselsuhedsregistret. Hvor der konstateres mere end én skadestueregistrering af samme person indenfor et todøgnsinterval, er kun den sidste registrering medtaget i undersøgelsespopulationen, idet det antages, at dobbeltbesøget skyldes det samme færdselsuheld.

Undersøgelsespopulationen I det følgende anvendes betegnelsen LPR for de personskader, som er udtrukket af Landspatientregistret 2000, mens FUR betegner de personskader, som er hentet fra Færdselsuhedsregistret 2000. Undersøgelsespopulationen omfatter foreningsmængden af personskader i LPR og FUR 2000.

Delpopulationer Undersøgelsespopulationen er opdelt i to del-populationer:

Indberettet af skadestue omfatter de personer i LPR, som ikke findes i FUR indenfor samme todøgnsinterval.

Indberettet af politi omfatter alle de personer der findes i FUR, inklusiv de personer der også findes i LPR inden for samme todøgnsinterval.

3.3 Udviklingen i antal personskader

Skadestuernes andel af personskaderne I 2000 blev der via politi og skadestue indberettet i alt 48.141 personskader ved færdselsuheld. 38.565 af skaderne blev kun indberettet af skadestuerne, hvilket svarer til at 80 pct. af personskaderne ikke kom til politiets kendskab, jf. tabel 1.

Tabel 1. Antal personskader indberettet af politi og skadestue

	Politi	Skadestue	I alt	Skadestuernes andel
	Antal			Pct.
1996	10 289	35 242	45 531	77
1997	10 096	37 240	47 336	79
1998	9 660	36 415	46 075	79
1999	9 896	38 049	47 945	79
2000	9 576	38 565	48 141	80

Politiet indberetter relativt færre personskader Fra 1996 til 2000 er skadestuernes opgørelse over personskader steget med 9 pct. fra 35.242 til 38.565. I samme periode er antallet af politiindberettede personskader ved færdselsuheld faldet med 7 pct. fra 10.289 til 9.576. Det svarer til, at politiets andel af de indberettede personskader i perioden er faldet fra 23 pct. til 20 pct.

6 døde ikke kommet til politiets kendskab Blandt de i alt 38.565 personskader, der kun kom til skadestuernes kendskab i 2000, var der i alt 6 personer, der døde.

3.4 Sammenligning af politi- og skadestueindberettede personskader

Sammenligning af variable I det følgende er skadestuernes indberetninger sammenlignet med de politiregistrerede personskader på transportmiddel, alder, uheldssituation og diagnose. For dokumentation af sammenligningsmetoden se *Færdselsuheld 1998*, afsnit 3.

Transportmiddel I tabel 2 er vist personskadernes fordeling på transportmiddel i de to populationer. For skadestuernes vedkommende er angivelsen af den tilskadekomne transportform i LPR anvendt, mens der for politiet er benyttet angivelsen af transportmiddel i FUR.

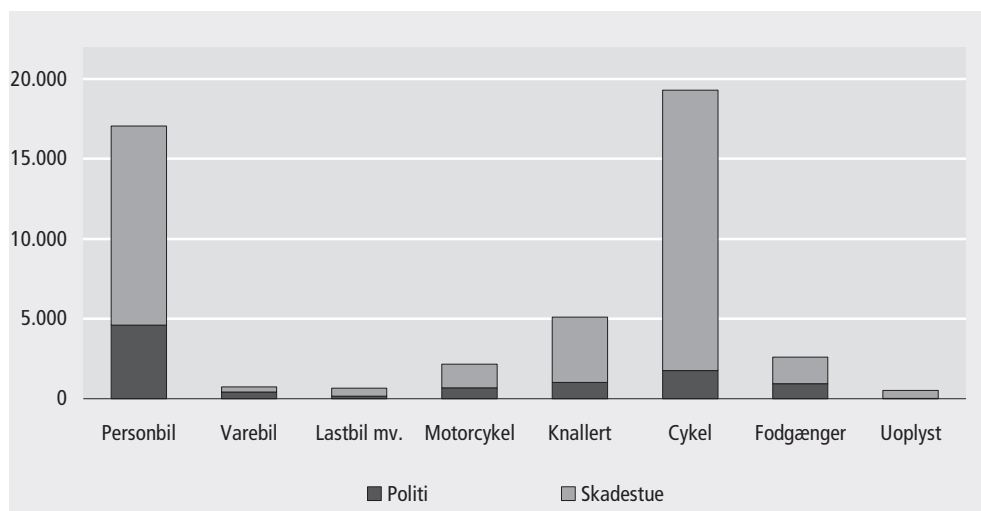
Tabel 2. Antal personskader fordelt efter transportmiddel. 2000

	Politi	Skadestue	I alt	Skadestuernes andel
	Antal			Pct.
Personskader i alt	9 576	38 565	48 141	80
Personbil	4 598	12 452	17 050	73
Varebil	418	313	731	43
Lastbil mv.	165	496	661	75
Motorcykel	675	1 487	2 162	69
Knallert	1 010	4 094	5 104	80
Cykel	1 750	17 557	19 307	91
Fodgænger	942	1 655	2 597	64
Andet eller uoplyst	18	511	529	97

Kun 9 pct. af personskaderne blandt cyklister kommer til politiets kendskab

Lidt over tre fjerdedele af alle personskader sker blandt cyklister og personbiler. 17.557 ud af de i alt 19.307 personskader blandt cyklister bliver kun indberettet via skadestuerne. Det svarer til, at 91 pct. af alle personskader blandt cyklister ikke kommer til politiets kendskab. For bilisternes vedkommende er det "kun" 73 pct. af personskaderne, der ikke kommer til politiets kendskab. Størst kendskab har politiet til færdselsuheld med varebiler, hvor 57 pct. af personskaderne kom til politiets kendskab. For de svage trafikanter, cyklister og fodgængere under ét, fik politiet kun kendskab til 12 pct. af personskaderne, hvorimod politiet havde registreret 28 pct. af personskaderne med person-, last- og varebiler. For motorcyklister og knallertkørere fik politiet kendskab til henholdsvis 31 og 20 pct. af personskaderne, jf. tabel 2

Figur 1. Personskader fordelt på transportmiddel. 2000

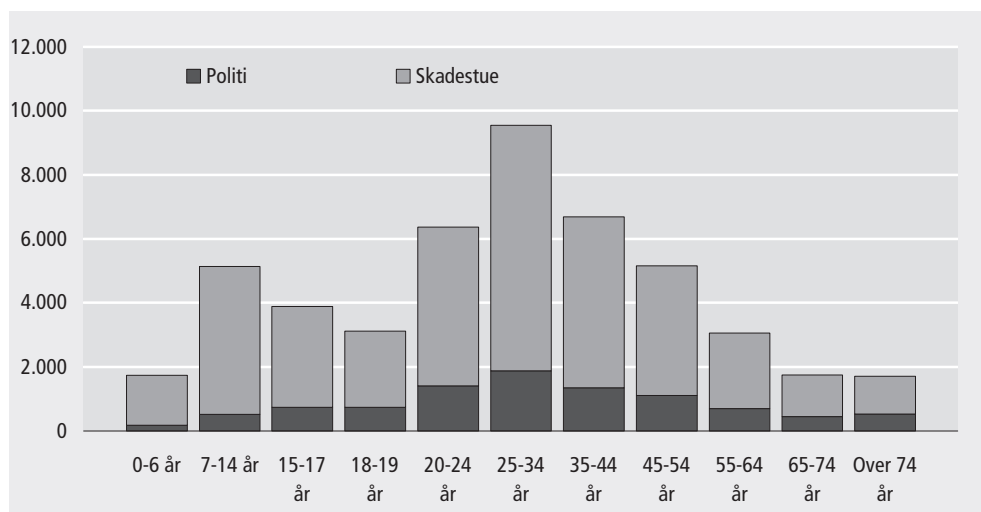
Tabel 3. Antal personskader fordelt efter alder. 2000

	Politi	Skadestue	I alt	Skadestuenes andel
	Antal			Pct.
Personskader i alt	9 576	38 565	48 141	80
0-6 år	175	1 563	1 738	90
7-14 år	523	4 615	5 138	90
15-17 år	738	3 149	3 887	81
18-19 år	741	2 369	3 110	76
20-24 år	1 406	4 966	6 372	78
25-34 år	1 874	7 667	9 541	80
35-44 år	1 344	5 340	6 684	80
45-54 år	1 106	4 051	5 157	79
55-64 år	694	2 358	3 052	77
65-74 år	448	1 304	1 752	74
Over 74 år	527	1 183	1 710	69

De yngste mindst repræsenteret i politiets opgørelser

Tabel 3 og figur 2 viser, at skadestuenes andel af personskader er relativt størst for de unge under 18 år, og mindst for de ældre over 74 år. 9.327 tilskadekomne 0-17 årige er kun registreret via skadestuerne, hvilket svarer til at 87 pct. af samtlige tilskadekomne i aldersgruppen ikke kommer til politiets kendskab. De 2.487 tilskadekomne over 64 år, som kun er indberettet til skadestue, udgør 72 pct. af samtlige tilskadekomne over 64 år. For de øvrige aldersgrupper under ét er skadestuenes andel 79 pct.

Figur 2. Personskader fordelt efter alder. 2000

Uheldssituation

Tabel 4 viser en sammenligning af uheldssituation i FUR og modpartens transportform i LPR. I FUR indeholder "Uheld med kun ét transportmiddel" de uheldssituationer, hvor der kun kan optræde ét transportmiddel – "eneuheld", "uheld med parkeret køretøj" og "uheld med dyr eller genstande mv. på eller over kørebanen". I LPR drejer det sig om de tilfælde, hvor der under modpartens transportform er angivet "ingen modpart". Alle øvrige uheldssituationer i FUR sammenlignes med uheld med modpart i LPR.

Tabel 4. Antal personskader fordelt på uheldssituation. 2000

	Politi	Skadestue	I alt	Skadestuernes andel
	Antal			Pct.
Personskader i alt	9 576	38 565	48 141	80
Uheld med kun ét transportmiddel	2 495	20 360	22 855	89
Uheld med mere end ét transportmiddel	7 081	18 205	25 286	72
Antal uheld i pct. med kun ét transportmiddel	26	53	47	

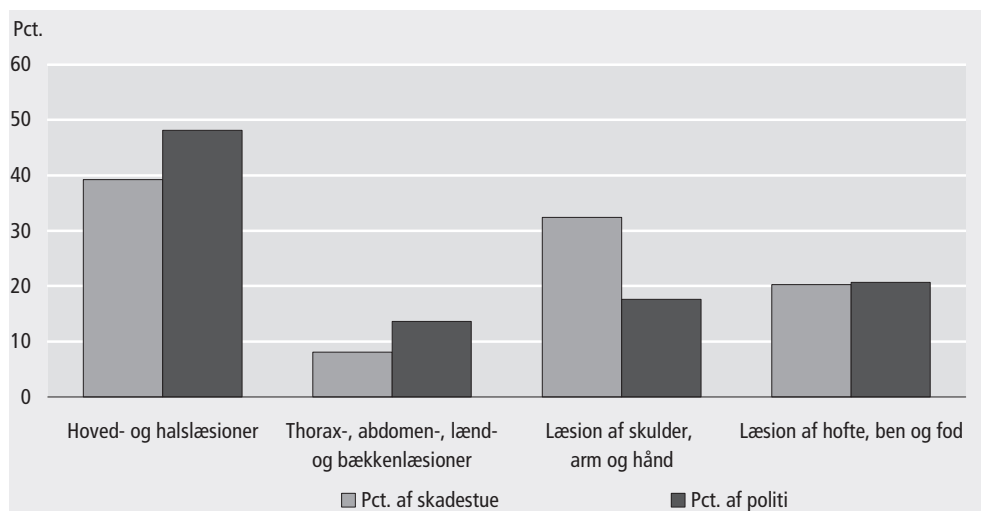
Halvdelen af personskaderne sker i eneuheld

Knap halvdelen af alle personskader opstår i uheld med kun ét transportmiddel. Skadestuernes andel udgør 89 pct. af de 22.855 personskader i eneuheld. 53 pct. af de personskader der kun er indberettet via skadestue er forårsaget af eneuheld, mens der kun gælder for en fjerdedel af de politirapporterede personskader.

Diagnose

I sammenligningen af diagnose i skadestueindberettede og politiindberettede personskader, er angivelse af diagnose i LPR anvendt for skadestuernes vedkommende, mens skadens type i FUR er anvendt for politi. Tabel 5 viser fordelingen af diagnose i de to populationer. Det er ikke muligt direkte at sammenligne gruppen af "øvrige", da betegnelsen dækker over forskellige kategorier i de to populationer. Figur 3 dækker derfor kun de personskader med en anden diagnose end "øvrige", og viser procentfordelingen af diagnose i henholdsvis de politiindberettede og de skadestueindberettede personskader.

Figur 3. Personskader fordelt efter diagnose. 2000

15.551 hoved- og halslæsioner

I 2000 var i alt 15.551 af personskaderne "hoved- og halslæsion", jf. tabel 5. Figur 3 viser, at "hoved- og halslæsion" udgør 48 pct. af de politiindberettede, mens de kun udgør 39 pct. af de skadestueindberettede personskader. Omvendt udgør "Læsion af skulder, arm og hånd" 32 pct. af de skadestueindberettede personskader, mens de kun udgør 18 pct. af de politiindberettede personskader.

Tabel 5. Personskader fordelt efter diagnose. 2000

	Politi	Skadestue	I alt
I alt	9 576	38 565	48 141
Hoved- og halslæsioner	2 674	12 877	15 551
Thorax-, abdomen-, lænd- og bækkenlæsioner	789	2 650	3 439
Læsion af skulder, arm og hånd	982	10 641	11 623
Læsion af hofte, ben og fod	1 110	6 651	7 761
Øvrige	4 021	5 746	9 767

3.5. Resumé

Den officielle færdselsuheldsstatistik, der bygger på politiets indberetninger, dækker kun en begrænset del af det totale antal personskader ved færdselsuheld. Ved at anvende Landspatientregistrets oplysninger om skadestuebesøg, som i de senere år er blevet landsdækkende, kan en betydelig del af det såkaldte mørketal i uheldsstatistikken belyses. Det er samtidig muligt at følge udviklingen i dækningsgraden af de politirapporterede personskadeuheld.

Lille fald i politiets dækningsgrad

Antallet af personskader i Landspatientregistret, der ikke optræder i Færdselsuheldsregistret indenfor et todøgnsinterval (besøgsdatoen på skadestue skal være lig med uheldsdatoen eller dagen efter) udgør 80 pct. af de i alt 48.141 personskader. Fra 1996 til 2000 er politiets dækningsgrad dermed faldet fra at udgøre 23 pct. af de indberettede personskader til 20 pct.

Børn, cyklister og enuehald kommer mindst til politiets kendskab

Skadestuerne andel af personskader er forholdsmæssigt størst for børn under 18 år, cyklister samt personskader forårsaget af uheld med kun ét transportmiddel impliceret.

Skadestuerne omfatter 17.557 cyklister og 12.452 bilister, hvilket svarer til henholdsvis 91 og 73 pct. af cyklister og bilister i undersøgelsen. For børn under 18 år udgør skadestuerne andel af personskader 87 pct. af de i alt 9.327 personskader i aldersgruppen. For de ældre over 64 år er det "kun" 72 pct., der ikke kommer til politiets kendskab.

Undersøgelsen viser endvidere, at der er flest personskader i enuehald, der ikke kommer til politiets kendskab. Skadestuerne andel udgør 89 pct. af alle enuehaldene mod 72 pct. af personskaderne ved uheld med flere involverede transportmidler.

